

Наталія Сорочинська

Всесвітня ІСТОРІЯ 8 клас

Наталія Сорочинська

ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ

ПІДРУЧНИК ДЛЯ 8 КЛАСУ

закладів загальної середньої освіти

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН
2021

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

Цікаво знати

Додаткова інформація для тих, хто хоче знати більше цікавих історичних фактів.

Робота з історичними джерелами

Фрагменти різноманітних матеріалів (уривки з історичних документів, спогадів очевидців подій тощо).

А тим часом в Україні...

Події, які відбувалися у той час на українських землях.

Запитання

Запитання, які наголошують на основній думці пункту параграфа.

Постать в історії

Додаткова інформація про видатних людей.

Запитання та завдання

Питання для закріплення знань, умінь і навичок учнів, а також завдання проблемного характеру.

Висновки

Основні тези й підсумок усього матеріалу параграфа.

Словничок

Тлумачення термінів і понять, що виділені жирним шрифтом у тексті параграфа.

Ці матеріали підручника подано тільки в електронному вигляді.
На сторінках друкованого видання їх виділено жовтим кольором.

Доступ до матеріалів за QR-кодами.

* Текст написаний доступною мовою і легко читається

* Змістовний понятійний апарат

* Запитання орієнтовані не на просте відтворення, а на глибоке розуміння історичних процесів і причинно-наслідкових зв'язків

* Адаптований для використання в електронних пристроях

* Проста і зрозуміла система навігації у навчальному матеріалі

* Має підтримку сайту видавництва та репозитарію

* Ілюстрації підручника зацентровані на формування образів історичних подій та органічно доповнюють текст

* Вміщено цікавий додатковий матеріал для кращого емоційного сприйняття

* Велику увагу приділено роботі з джерелами (письмовими і візуальними)

Зміст

ЗМІСТ

Любе учнівство!
 Повторення. Середні віки в історії Європи та України. Вступ. Нові віки (Модерна доба). Ранній Новий час (Ранньомодерна доба) в світі та в Україні

РОЗДІЛ I. ВЕЛИКІ ГЕОГРАФІЧНІ ВІДКРИТТЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ КАПІТАЛІСТИЧНИХ ВІДНОСИН

- § 1. Великі географічні відкриття.
- § 2. Цивілізації доколумбової Америки. Конкіста.
- § 3. Економіка ранньомодерної доби.
- § 4. Повоєнне життя населення Західної Європи.

Практична робота за розділом I «Великі географічні відкриття та становлення капіталістичних відносин» (на вибір учителя / учительки).....

Узагальнення знань за розділом I «Великі географічні відкриття та становлення капіталістичних відносин».....

РОЗДІЛ II. ВИСОКЕ ВІДРОДЖЕННЯ. РЕФОРМАЦІЯ В ЗАХІДНІЙ ЄВРОПІ

- § 5. Гуманізм та Високе Відродження.
- § 6. Реформація та релігійні війни.
- § 7. Контрреформація.
- § 8. Культура бароко. Народження нової європейської науки.

Практична робота за Розділом II «Високе Відродження та Реформація в Західній Європі».....
Узагальнення знань за розділом II «Високе Відродження та Реформація в Західній Європі».....

РОЗДІЛ III. ДЕРЖАВИ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ В XVI-XVII СТ.

- § 9. Франція XVI-XVII ст.
- § 10. Іспанія XVI-XVII ст.
- § 11. Англія XVI-XVII ст.
- § 12. Польське королівство. Утворення Речі Посполитої.
- § 13. Тридцятилітня війна. Вестфальська система міжнародних відносин.

Практична робота за розділом III «Держави Західної Європи в XVI-XVII ст.» 102
Узагальнення знань за розділом III.....

РОЗДІЛ IV. ОСМАНСЬКА ІМПЕРІЯ. ДЕРЖАВИ СХІДНОЇ ЄВРОПИ В XVII-XVIII СТ.

- § 14. Османська імперія. 103
- § 15. Московське царство. 110
- § 16. Проголошення Російської імперії. 116
- § 17. Річ Посполита. 122

Практична робота за розділом IV «Османська імперія. Держави Східної Європи в XVII-XVIII ст.» 125
Узагальнення знань за розділом IV «Османська імперія. Держави Східної Європи в XVII-XVIII ст.»..... 125

РОЗДІЛ V. ЕПОХА ПРОСВІТНИЦТВА

- § 18. Промисловий переворот та Просвітництво. 126
- § 19. Правителі доби освіченого абсолютизму: Марія-Терезія, Йосиф II, Фрідріх II, Єлизавета I, Катерина II. 137
- § 20. Міжнародні відносини у XVIII ст. 145
- § 21. Виникнення Сполучених Штатів Америки. 151

Практична робота за розділом V «Епоха Просвітництва» 157
Узагальнення знань за розділом V «Епоха Просвітництва»..... 157

РОЗДІЛ VI. СХІДНИЙ СВІТ У XVI-XVIII СТ. (ОГЛЯДОВО)

- § 1. Східний Світ у XVI-XVIII ст. (оглядово). 158
- § 2. Османська імперія в XVI-XVIII ст. (оглядово). 164
- § 3. Російська імперія в XVI-XVIII ст. (оглядово). 173
- § 4. Узагальнення знань за розділом VI «Східний Світ у XVI-XVIII ст. (оглядово)»..... 173
- § 5. Словник термінів і понять. 173

**6 розділів,
23 параграфи**

РОЗДІЛ І

ВЕЛИКІ ГЕОГРАФІЧНІ ВІДКРИТТЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ КАПІТАЛІСТИЧНИХ ВІДНОСИН

Назва
розділу

Тема уроку

§ 1. Великі географічні відкриття.

Цивілізації доколумбової Америки. Конкіста

Актуалізація
опорних
знань

Пригадайте:

1. Що таке Реконкіста? Коли вона тривала? Якими були її результати та наслідки?
2. Що вам відомо про Османську імперію? Коли турки-османи завоювали Константинополь?
3. Якими були уявлення про Землю в Середні віки?

Назва
підпункту

Причини та передумови, початок Великих географічних відкриттів

Ще за часів Римської імперії Європа була пов'язана з Азією торговельними

Контрольні
запитання
до
підпунктів
параграфа

даж індульгенцій був настільки масовим, що на заздалегідь друкованих бланках просто вписувалось ім'я покупця. Ціна тогочасної індульгенції залежала від важкості гріха. Ця практика викликала величезне обурення серед населення.

- ▶ Що таке індульгенція?
- ▶ Поміркуйте, що саме у Католицькій церкві початку XVI ст. викликало найбільше невдоволення у вірян.

2. Мартін Лютер і початок Реформації

За переказами, 31 жовтня 1517 р. німецький богослов Мартін Лютер (1483–1546) опублікував аркуш, що містив 95 тез, які критикували Католицьку церкву та Папу Римського, а також містили власне бачення Лютером християнської віри. Саме з публікації Мартіном Лютером своїх «95 тез» у Європі розпочалося явище Реформації, яке розтягнулося на багато десятиліть і докорінно змінило життя європейців.

Цікаво знати

Вважається, що Мартін Лютер оприлюднив свої «95 тез», прикріпивши їх до воріт замкової церкви у Віттенберзі. Проте сучасні історики вважають, що цієї події насправді не було. Однією з причин вони вказують те, що така дія з боку Лютера була б великим виявом неповаги до власника замку та місцевого єпископа, а Лютер, навпаки, виступав за мирну перебудову Церкви. Крім того, вчені дослідили, що людина, яка вперше згадає про те, що Лютер нібито прибив «95 тез» до дверей церкви, не була свідком тих подій.

Мартін Лютер стверджував, що людині для відпущення гріхів не потрібно купувати індульгенції, бо вони не дають прощення. Очищення людини від гріхів здобувається лише щирим каяттям і Божою милістю. Для християнина головне — не обряди і показовість, а щира віра. Також Лютер проповідував, що єдиним авторитетом у справах віри є Святе Письмо, а всі інші правила і канони, розроблені Церквою, є «людськими вигадками».

Цікава інформація
для допитливих

Теоретичний
матеріал

- ❗ **Торговельний капітал** — фінансові ресурси, накопичені у результаті торгової діяльності. У XVI–XVIII ст. торговельний капітал накопичувався за рахунок колоніальної торгівлі.
- ❗ **Мануфактура** — велике підприємство, на якому використовувалися ручні знаряддя праці та існував поділ праці між робітниками.
- ❗ **Наймани працівники** — особисто вільні робітники, які працюють на підприємстві за плату.
- ❗ **Буржуазія** — соціальна верства, що складалася переважно із жителів міст, яка за власний кошт організовувала промислове виробництво та користувалась послугами найманих працівників.
- ❗ **Капітал** — гроші, які підприємець вкладає в розвиток виробництва задля отримання прибутку.
- ❗ **Капіталізм** — суспільно-економічний лад, за якого основними суспільними верствами стають наймані працівники і буржуазія. Остання володіє основними засобами виробництва і використовує найману робочу силу на своїх підприємствах.

Робота з
ПОНЯТТЯМИ

Інформація про історичні постаті

Постать в історії

Принц Вільгельм (Віллем) Оранський (1533–1584) народився у німецькому графстві Нассау, а виховувався при дворі Карла V у Брюсселі, де навчився мистецтву придворних інтриг, був улюбленцем імператора. Філіп II призначив Вільгельма намісником (штатгальтером) у трьох північних провінціях (Утрехт, Голландія і Зеландія), найбільших у Північних Нідерландах. На початку 1560-х рр. він перейшов на сторону повсталіх провінцій. Попри це, за сподіваннями сучасників, Вільгельм не був глибоко релігійною людиною. Через це його не завжди сприймали навіть ге-

зи-кальвіністи. Для підтримки повстанського руху у Нідерландах він домовився з німецькими протестантськими князями та Францією про війну з Іспанією. Згідно з його планами після перемоги Нідерланди мали стати ще одним німецьким князівством. Коли цей план не вдався, Вільгельм вирішив шукати нових союзників за кордоном, чим остаточно розлютив Філіпа II.

У 1580 р. іспанський король видав едикт, яким закликав усіх вірних католиків вбити принца Вільгельма в обмін на амністію, грошову винагороду та титул. У 1584 р. Бальтазар Жерар, фанатичний католик, убив Вільгельма Оранського.

Олівер Кромвель

Олівер походив із аристократичної родини, вивчав право у Лондоні, був членом Палати громад, ставником Кембриджського університету, організатором протестантської реформи.

Адріан Тома Кей
«Портрет Вільгельма I Оранського», 1579 р.

Семюел Купер
«Портрет Олівера Кромвеля», 1655 р.

Робота з історичними джерелами

Англійське суспільство другої половини XVII ст. за книгою «Опис Англії» (1587 р.) Вільяма Гаррісона

«Англійські аристократи не знають жодної міри у споживанні м'ясних страв. Не минає дня, щоб на їхньому столі, крім яловичини, баранини, телятини, м'яса ягнят, козлятини, свинини, кролячого м'яса, каплуна, поросяти..., не було ще м'яса оленя чи лані, а також різноманітної дичини й риби, а на додачу до них різноманітні делікатеси, що на них не біднішає «солодка» рука португальця, який мандрує морями.

... Джентльмени й купці харчуються майже однаково: під час зустрічі кожен задовольняється 4, 5 чи 6 стравами, або, можливо, 1, 2 чи 3, переважно тоді, коли немає того, хто міг би експлуатувати їм компанію за столом. Їхнім слугам призначається безпечення з допомогою слугами харчування, окрім залишків від панського столу, що залишились після їжі. Ремісники і селяни найбільше цінують те м'ясо, яке можна швидше знайти і швидше приготувати... Їхню їжу переважно складають м'ясо із яловичини і м'яса, яким торгує м'ясник, а саме: баранини, телятини, м'яса ягняти тощо. Цього м'яса є вдосталь на найближчих ринках, як і картоплі, холодоцю, шинки, фруктів, фруктових пирогів, великої кількості птиці, масла, яєць тощо.

Ці останні (я маю на увазі селян) також зловживають їжею, особливо під час свят і весіль, коли просто неможливо уявити, скільки споживають м'яса. Хліб у країні роблять із того зерна, яке дає земля. Проте дворянство зазвичай забезпечує себе вдосталь пшеничним хлібом, тоді як слуги та бідні сусіди задовольняються житнім або ячмінним, а за часів дорожнечі — хлібом із бобів, гороху чи вівса, або з усього цього разом і ще з додаванням жолудів, тому що дістати нічого кращого вони не можуть».

1. Яким був обід англійського аристократа, купця і селянина?
2. Як впливало зростання цін на раціон харчування людей?

Робота з
історичними
джерелами

Підсумки
вивченого
матеріалу

Висновки

Поширення Реформації змусило Католицьку церкву, з одного боку, активізувати заходи з придушення протестантизму, який вона вважала ерессю, а з іншого — розпочати рух за своє оновлення. Цей рух отримав назву Контрреформація. Зміцнення та об'єднання Церкви, упорядкування догматів, правил богослужінь, запровадження освітніх закладів сприяло відновленню її могутності. Контрреформація мала вплив на деякі країни. Одним із головних напрямків діяльності Контрреформації було створення «Індексу заборонених книг».

Запитання та завдання

1. Поясніть значення терміну Контрреформація.
2. Вкажіть причини та наслідки Контрреформації.
3. З якою метою було створено орден єзуїтів?
4. Яке значення для Католицької церкви мав Тридентський собор?
5. Чому єзуїти приділяли велику увагу освіті та вихованню молоді?
6. Як ви розумієте поняття «місіонерство»?

II

1. Дайте коротку характеристику явищу Контрреформації.
2. З якою метою, на вашу думку, Католицька церква створила «Індекс заборонених книг»?
3. Як запровадження освітніх закладів для майбутніх священників (семінарій) мало допомогти в оновленні Католицької церкви?
4. Чому, на вашу думку, серед усього іншого Католицька церква реформувала і календар?
5. **Обговоріть у парах.** Поміркуйте, з якою метою єзуїти активно займалися вивченням культури корінних народів Азії та Америки.
6. **Робота у групах.** Поміркуйте, чому Католицька церква вважала протестантизм ерессю?

Закріплення
вивченого
матеріалу.
Диференційова
ні завдання

01

Запам'ятайте дати:

- 1492 р. — відкриття Америки Христофором Колумбом.
- 1498 р. — відкриття Васко да Гамою морського шляху до Індії вздовж узбережжя Африки.
- 1519–1522 рр. — перша навколосвітня подорож Фернана Магеллана.
- XVI — XVII ст. — доба Великих географічних відкриттів.
- 1519 р. — зруйнування Ернаном Кортесом імперії ацтеків.
- 1532 р. — завоювання Франсиско Пісарро імперії інків.

Робота з хронологією

А тим часом в Україні...

- 1489, 1492 рр. — перші письмові згадки про козаків.
- 1505 р. — закріпачення селян на українських землях у складі Польщі.
- 1529 р. — ухвалення Першого Литовського статуту.

Українознавчий компонент

Якісні та змістовні схеми

я Європи
 чника, вкажіть, що дало
 итку ринкових відносин

- ▶ Спираючись на наведену схему, складіть зв'язну усну або письмову характеристику явища абсолютизму.

ЄВРОПА 1700 р.

- Бранденбург-Пруссія
- Іспанська монархія
- Німецькі держави
- Республіка Венеція
- Герцогство Мантуя
- Священна Римська імперія

НИДЕРЛАНДИ у XVI — першій половині XVII ст. НИДЕРЛАНДСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ 1566-1609 рр.

- Захоплення морськими гезами міста Бріле (1 квітня 1572 р.) — поштовх до повстання проти іспанської влади на півночі країни
- Території, об'єднані Утрехтською унією (23 січня 1579 р.); утворення держави «Сполучені провінції Нідерландів»
- Кордон Священної Римської імперії
- Межа Іспанських володінь у Нідерландах на 1566 р.
- Межа територій, окуплених повстанцями і каноборцями у 1566 р.
- Райони дій лісових гезів у 1567 — 1572 рр.
- ⚓ Райони дій морських гезів.
- +++ Межа територій, котрі увійшли до Араської унії (6 січня 1579 р.)
- ⊙ Облога міст іспанцями
- ⚔ Міста, які було найбільш жорстоко пограбовано іспанськими воєсками
- ⚓ Міста, які першими почали повстання 1572 р.
- ⚔ Гент Південнонідерландські міста, які прилучилися до Утрехтської унії у 1579 р.
- Території, які залишилися під владою Іспанії після 1609 р.
- ⚔ Походи Вілгельма Оранського 1568 р. — 1572 р.
- ⚔ Походи герцога Альби (1567 — 1573 рр.)
- Території, які перейшли до Сполучених провінцій Нідерландів у 1648 р.
- Церковні володіння
- ⚔ Міста і роки найважливіших битв

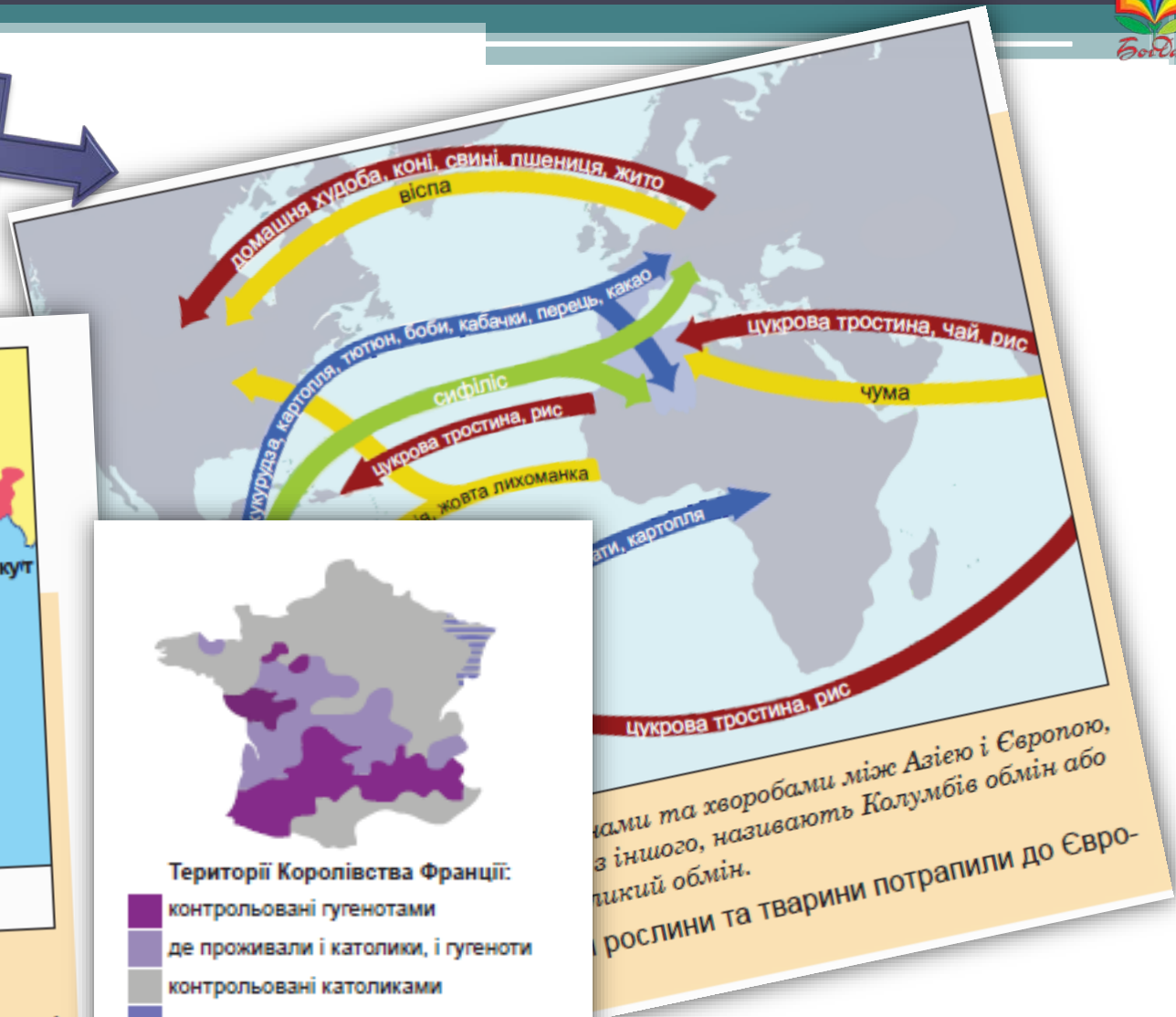
Корисні та інформативні карти

Робота із картосхемами

Експедиції португальців

- Поясніть, чому португальці обрали саме такий шлях для досягнення берегів Індії.

Території Королівства Франції:

- контрольовані гугенотами
- де проживали і католики, і гугеноти
- контрольовані католиками
- де проживали лютерани

Релігійна ситуація у Франції XVI ст.

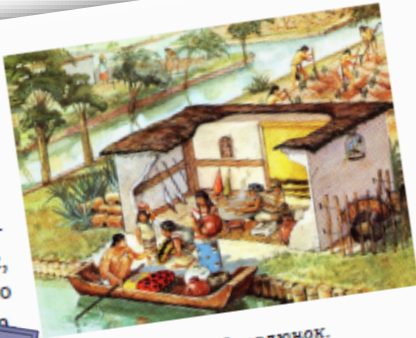
- За допомогою карти охарактеризуйте поширення різних конфесій у Франції XVI ст.

...ками та хворобами між Азією і Європою, з іншого, називають Колумбів обмін або великий обмін.

...рослини та тварини потрапили до Євро-

Значний масив ілюстративного матеріалу

ували тисячолітні надбання американських цивілізацій, винищували місцеве населення. Тому зараз точно реконструювати, якою була культура народів доколумбової Америки неможливо. Індіанці вирощували не тільки в Європі культури — маїс (кукурудзу), картоплю, помідори, сояхи, какао та кактуси. Вони розводили альпак, лам, долісного і...

Сучасний малюнок. Будинок пересічних ацтеків на плаваючій платформі, з яких складався Теночтітлан

...тися м... Проте рівень су... ніяк не нижчим. Ці цивілізації періями, тобто завоювали інші народи та створили систему управління ними. Вони мали складну та розгалужену систему регіональних вірувань та наукових знань.

Найбільшими цивілізаціями Америки, з якими зустрілися європейці у XVI ст., були цивілізація ацтеків, що займала простір Мексиканського нагір'я, інків — в горах Андах та Болівійському нагір'ї, та залишки цивілізації майя у гірських районах Гватемали.

Ацтеки були вправними каменярями і грізними воїнами. Їх столиця — Теночтітлан — була збудована на острові посеред озера Тескоко. В центрі міста вивисувалися кам'яні піраміди, а більшість його населення жила і вирощувала їжу на плаваючих настилах. Вулицями у місті слугували канали.

Майя — єдиний із народів доколумбової Америки, який мав свою писемність у вигляді...

Сучасна реконструкція центральної площі Теночтітлану

Сучасне зображення майя, що записує кольоровими чорнилами книгу

...іспанського короля Філіпа IV. Іспанська аристократія не вимагала, щоб її малювали красивіше, ніж вона була насправді, — вона пишлася

«Анатомія доктора Тульпа» — портрет доктора Тульпа і анатомічного театру. Рембрандт уперше, отворюючи композицію, де всі персонажі стоять біля одної, позуючи художнику величезний успіх. Він не боявся відходити від традиційним незмінно дивував своїми відомішими творами: «Анатомія доктора Тульпа», «Нічна молитва», «Дарунки», у тому числі членів...

Це груповий портрет доктора Тульпа та його учнів. Тут Рембрандт уперше відмовився від традиційної композиції, де всі персонажі стоять одна біля одної. Ця картина зробила художника відомим

...тина Рембрандта «Анатомія доктора Тульпа»?

... (1577–1640) був центральною фігурою нідерландського мистецтва XVII ст. Спільною рисою його мистецтва з нідерландським мистецтвом в усьому його прояві є інтерес до побутових деталей. Рембрандтських майстрів притягували портрети бюргерів і міщан, тоді як венеційські майстри зображали те, що влаштовувало церкву.

Пітер Пауль Рубенс «Автопортрет з Ізабеллою Брант», 1609 р. Ізабелла була дружиною Рубенса

...рцою Рубенса, адже він був іспанського намісника у Фландрії. Він відзначився не тільки знанням мови, але й талантом, який давав йому можливість в яскравих фарбах передавати почуттів і вчинків. Рубенс був талановитим художником, який справляв величезне враження на глядачів. Він був одним з найбільш видатних живописців XVII століття. Як сказав Рубенс? Як сказав Рубенс? Як сказав Рубенс?

Дієго Веласкес. Портрет папи Інокентія X, 1650 р.

Цікаві
ілюстрації

*Будівництво дамби,
яка відгороджує низини від моря*

- Для чого у Нідерландах зводилися дамби?

Пітер Артсен
«Багата
кухня», 1570 р.

ерний художник розуміє багату кухню?

Яків ван Хульсдонк «Натюрморт з лимонами, апельсинами та гранатом», 1620. Всі ці фрукти, як і порцелянова миска, потрапили до Європи зі Сходу

- Як ця картина відображає економічні зв'язки Європи з рештою світу?

Цікаві підписи
до ілюстрацій та
завдання до них

*Вілла Фарнезе, XV ст.
Сучасний вигляд*

Фотоілюстрації

Версальський палац (сучасний вигляд)

*Нині Версаль є музеєм, у якому
реконструйовано вигляд кімнат
таким, яким він був за Луї XIV*

Практична робота за розділом VI «СХІДНИЙ СВІТ у XVI–XVIII ст. (оглядово)»

Мистецькі здобутки східних цивілізацій у XVI–XVIII ст.

Мета. (визначається за обраною темою):

- закріпити знання про культурний розвиток цивілізацій Сходу у XVI–XVIII ст.

Завдання до практичного заняття:

На основі додаткових джерел підготуйте презентації культур Китаю, Японії, Ірану, Індії XVI–XVIII ст., акцентуючи увагу на ключових рисах.

Запитання і завдання для роботи на практичному занятті

1. Об'єднайтеся в малі групи й обговоріть результати, які ви отримали за своїми повідомленнями (презентаціями).
2. Ознайомтеся з наведеними зображеннями, визначте, до якої з чотирьох вивчених культур (Китай, Японія, Іран, Індія) вони належать. Поясніть свої міркування.
3. Зробіть висновок відповідно до мети роботи.

Розробки
практичних
робіт

Питання для
підготовки до
уроків
узагальнення

Узагальнення знань за розділом IV «Османська імперія. Держави Східної Європи в XVII–XVIII ст.»

Запитання і завдання для повторення

Складіть перелік подій та явищ, які ви вважаєте знаковими для історії Османської імперії, Російської імперії, Речі Посполитої у XVII–XVIII ст. Свій вибір обґрунтуйте.

- 2) Внесіть у синхронізовану хронологічну таблицю відомості про османську експансію в Центральній та Східній Європі, її зупинення (облоги Чигирин 1678 р. і Відня 1683 р.), шведську експансію в Центральній Європі, російську експансію у Східній Європі, проголошення Московії Російською імперією.
3. Поясніть значення понять і термінів: «яничари», «опричина», «Смутний час», «церковний розкол», «Земський собор», «самодержавство», «сейм», «фільварок», «шведський потоп».
4. Виконайте завдання за історичною картою:
 - А) вкажіть землі, які були завойовані та втрачені Османською імперією в XVI–XVIII ст.;
 - Б) вкажіть території, що увійшли до складу Московської держави за Івана IV Грозного;
 - В) визначте території Речі Посполитої, які зазнали руйнацій внаслідок Національно-визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького, «шведського потопу»;

ПЛАНИ-СХЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ПІДРУЧНИКОМ І ДОДАТКОВИМИ ДЖЕРЕЛАМИ

Як скласти тези

1. Прочитайте текст.
2. Поділіть його на логічно завершені частини і дайте їм назву, що складіть план.
3. Знайдіть у тексті основні положення, які дають відповідь на запитання плану.

Як порівнювати різноманітні оцінки історичних явищ

1. Визначте сутність кожної оцінки історичної події або явища.
2. Спробуйте з'ясувати, на що спирався автор, даючи цю оцінку, і визначте об'єктивність його висновків.
3. Проаналізуйте наведені аргументи і логіку наведених доказів.
4. Зробіть свій вибір на користь однієї з наведених оцінок і поясніть його.

Як скласти повідомлення

1. Прочитайте в підручнику матеріал, до якого ви складаєте повідомлення.
2. Доберіть літературу, за якою ви будете його готувати.
3. Складіть план своєї розповіді.
4. За планом напишіть зміст повідомлення або складіть його тези.

Інформаційний
блок для
самостійної
роботи з
підручником

хопивши вантаж прянощів, рушили додому. 6 вересня 1522 р., після трирічної подорожі, мореплавці повернулися до Іспанії. Із п'яти кораблів уцілів лише один, із 253 осіб екіпажу залишилося 18.

Значення експедиції Магеллана було цінним перш за все тим, що вперше люди на власному досвіді переконалися, що Земля є кулею, а також здобули приблизні уявлення про її розміри.

- ▶ Яке найважливіше, на вашу думку, досягнення експедиції Магеллана?

Постать в історії

Фернан Магеллан

*Невідомий художник.
Портрет Фернана
Магеллана, близько
1480–1521 рр.*

Додаткова
інформація в
електронному
додатку

Повний словничок історичної термінології

Словник термінів і понять

А

Абсолютизм — форма державного правління, за якої монархові належить необмежена верховна влада. У Московській державі А. існував у формі самодержавства.

Абсолютна монархія — форма державного правління, за якої монарх наділений необмеженою владою.

Аграрна революція (переворот) — зміни в сільському господарстві, основним змістом яких є встановлення капіталістичних виробничих відносин. Внаслідок А. р. в сільському господарстві відбувається перехід від натурального до товарного виробництва; дрібні селянські господарства ліквідовуються,

піталізму перетворилася на панівну соціальну верству. Володіє основними засобами виробництва, експлуатує найману робочу силу.

В

Виробничі відносини — суспільні відносини, що виникають між людьми в процесі матеріального виробництва.

Відродження — епоха в розвитку культури країн Західної та Центральної Європи. Характеризувалася поширенням ідеалів гуманізму, піднесенням суспільно-політичного і культурного рухів.

Г

Гези — прізвисько, яким іспанці наділили ні-